

Ministrės Pirmininkės Ingridos Šimonytės kalba 2023 m. gegužės 9 d. Europos dienos minėjimo renginyje

Mieli susirinkę, mieli europiečiai,

ši diena išaugo iš Roberto Schumano svajonės apie bendrystę, kuri stipresnė už praeities nuoskaudų žaizdas, apie vienybę, kuri ne naikina savitumą, o padeda įvairovei skleistis, paremiant ir papildant vienam kitą. Ši svajonė buvo išsakyta pasibaigus pasauliniam karui, kuris labiausiai nusiaubė būtent Europą ir kuriame civilizacijos pavyzdžiu save laikiosios tautos žudė viena kitą.

Schumano vizija tapo kūnu, nes tapo akivaizdu, kokia pražūtinga yra visų kova prieš visus. Naujoji Europa kartojo „niekada daugiau“ ir statė savo ateitį ant laisvės, demokratijos, žmogaus teisių ir teisės viršenybės pamatų.

Augant bendrystei, stiprėjo Europos bendrija, kūrėsi beprecedenčio saugumo ir gerovės erdvė, kuri leido atsiskleisti europiečių talentams, kurti atnaujintą laisvos rinkos ir socialinės atsakomybės dermę.

Deja, nors Europoje daug kalbama apie istoriją, jos pamokos vis tiek išmokstamos per vėlai. Ekonomiškai sustiprėjusi ir savimi besigrožinti Europa netrukus pamiršo, kad laisvė ir demokratinės vertybės nėra savaime duoti dalykai, nėra savaime suprantamos, bet turi būti ginamos ir atnaujinamos kiekvieną mielą dieną. Taip pat ir tai, kad autoritarinių režimų vilionės „beveik nemokamu sūriu“ – dujomis, nafta, investicijomis į strateginius objektus ar nekilnojamąjį turtą – dažniausiai veda tik į „pelėkautus“, o tai yra pražūtinga priklausomybė.

Tam, kad Europa pabustų iš pavojingo snaudulio, būtų prisimintas mus jungiantis pamatas ir atnaujintas pažadas ginti laisvę, demokratiją ir žmogaus orumą bei teises, reikėjo skaudžios tragedijos ir Ukrainos didvyrių.

Deja, dabartinio įkarščio, vienybės ir drąsos Europai labai trūko, kai buvo puolamas Sakartvelas, kai Kremliaus spaudimas sunaikino drąsą Bukarešte pakviesti Ukrainą į NATO, kai prasidėjo karas Ukrainoje ir buvo atplėštas Krymas.

Už praeities klaidas skaudžiai tenka mokėti šiandien. Tačiau svarbiausia, kad dabar Europa, vieningesnė nei kada anksčiau, turi drąsos šias klaidas ištaisyti ir atnaujinti Schumano svajonę apie gyvybingą ir mylinčią laisvę Europą.

Neabejoju, kad didvyriškai kovojanti Ukraina labai greitai taps Europos Sąjungos dalimi. Tikiu, kad su laiku čia savo tikruosius namus atras ir Moldova, Sakartvelas, Vakarų Balkanų šalys, net ir nuo diktatūros galiausiai išsivadavusi Baltarusija.

Tačiau jei norime, kad Europa stiprėtų ir įveiktų visus sudėtingus iššūkius, visi turime įtemptai dirbuotis ir tapti atrama bei paskata vieni kitiems. Šiandien daug tenka kalbėti apie ginkluotą pasipriešinimą agresoriams ir tironams, tačiau ne mažiau svarbu yra siekti proveržio mokslo, inovacijų srityje, stiprinti skaitmeninę ir žaliąją darbotvarkę ir tokiu būdu tapti tikrai nepriklausomais.

Mums reikia nuveikti labai daug ir Europa privalo imtis lyderystės sprendžiant sudėtingas globalias problemas, kovojant už aiškias taisykles ir tvirtą vertybių pamatą turinčią pasaulio

tvarką. Tačiau svarbiausia, kad jau esame pabudę iš snaudulio ir aiškiai žinome, ką norime pasiekti, kur link einame.

Šiandien švenčiame Europą – tai mūsų namai, kuriuose mūsų unikalumas tik stiprėja, o įvairovė išsiskleidžia vienovėje. Ukrainiečiai savo didvyriškumu, savo kūnais šiandien gina Europą nuo rusiško imperializmo, kurio žiaurumo apraiškos Ukrainoje nedera nei su civilizacija, nei su žmogiškumu. Tai kiekvieną iš mūsų įpareigoja branginti ir kovoti už Europą toje vietoje, kurioje dabar esame, ir tomis priemonėmis, kurias dabar turime.

Ačiū! Gražios šventės!